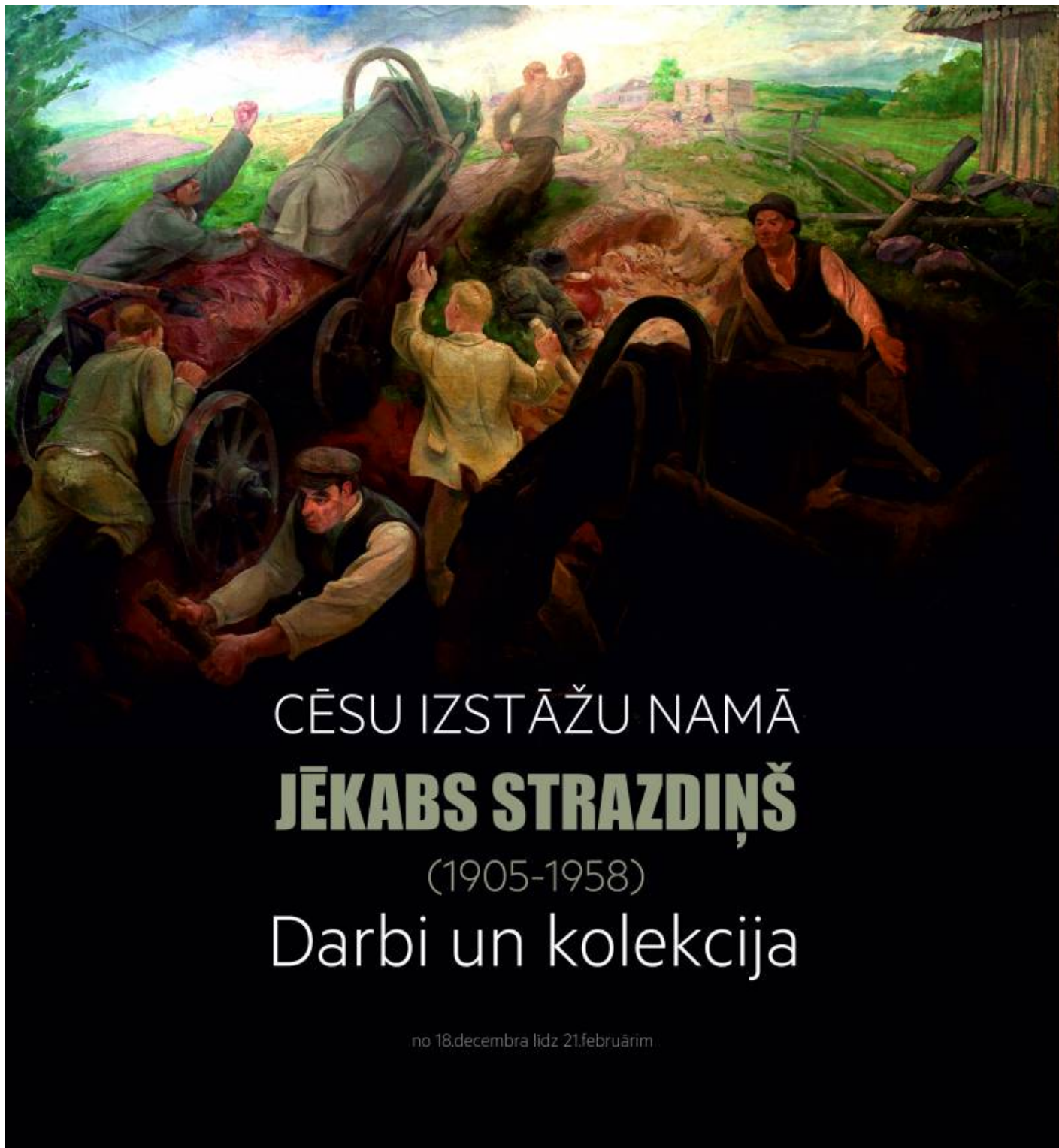


# Tiks atvērta Jēkaba Strazdiņa izstāde “Darbi un kolekcija”



Piektdien, 18.decembrī, Cēsu Izstāžu namā tiks atvērta Jēkaba Strazdiņa izstāde “Darbi un kolekcija”.

*“Piebalgas iedzīvotāji izveidojušies, gan pēc izrunas, gan izskata, rakstura un apģērba, īpatnēji. (..) Tak viena daļa izlaužas tādām darbām, kur liekas vairāk aicināti: viņi kalpo mākslai.”*

*“Es negribu gleznot kino skaistulus, kas uzņēmušies strādnieku lomās, bet gan īstus*

*darba cilvēkus, bez pūdera un smiņķa!"*

**Jēkabs Strazdiņš**

Sarīkot Jaunpiebalgā dzimušajam māksliniekam, mākslas vērtētājam, kolekcionāram un pedagogam Jēkabam Strazdiņam (1905-1958) veltītu izstādi pamudināja viņa māsas Grietas dēla Daga Strazdiņa vairāk nekā 120 mākslas darbu dāvinājums Cēsu vēstures un mākslas muzejam 2016.gadā.

1933. gadā Jēkabs Strazdiņš pabeidza Latvijas mākslas akadēmijas Ģederta Eliasa vadīto Figurālās glezniecības meistardarbnīcu. 1930. gadu sākumā viņš darbojās dumpīgajā jauno mākslinieku biedrībā "Radigars", bet 1930. gadu otrajā pusē mākslinieciski raibajā "Zaļajā Vārnā".

Aptuveni desmit gadus Strazdiņš periodikā (30. gados laikrakstā "Brīvā Zeme" un žurnālā "Sējējs", uzsverot nacionālās mākslas nozīmi, bet vācu okupācijas laikā avīzē "Tēvija" un žurnālā "Latvju Mēnešraksts") recenzēja tēlotājas un lietišķās mākslas izstādes, veidoja mākslinieku portretakstus. Viņš uzrakstījis ap četrsimt rakstu, kļūdams par vienu no ražīgākajiem mākslas dzīves apskatniekiem.

1930. gados Jēkabs Strazdiņš ar vietējo pašvaldību atbalstu uzsāka veidot Piebalgas mākslas muzeju. Tā krājumā bija ap simts mākslas darbu, kuru daļu kara gados izstādīja Jaunpiebalgas pagasta Pēterskolā. Kolekcijas liktenis, mainoties okupācijas varām, nav droši zināms. Bet daži saglabājušies darbi rosināja izveidot Piebalgas mākslas darbu krātuvi.

1949. gadā Mākslas akadēmijas un Latvijas Valsts Universitātes Filoloģijas fakultātes Mākslas zinātņu nodaļas docentam Jēkabam Strazdiņam (kopā ar sievu Annu) piesprieda 10 gadus izsūtījumā par to, ka viņš neziņoja par sievastēva sētā sastaptajiem nacionālajiem partizāņiem un pussimtu "pretpadomju satura ideoloģiski neizturētām grāmatām" viņa bibliotēkā, konfiscējot mantu, tostarp mākslas darbu kolekciju, kas bija lielākā pēckara Latvijā. Tajā līdz ar latviešu mākslinieku vairāk nekā 370 gleznām, skulptūrām, gleznām, estampiem, dekorāciju skicēm un skulptūrām bija igauņu, lietuviešu, krievu, vācu, itāļu, holandiešu, flāmu, spāņu, poļu autoru darbi, kā arī 17.-20. gs. dekoratīvi lietišķās mākslas priekšmetu un senas grāmatas. Arests pārtrauca mākslinieka neveiksmīgos centienus pielāgoties sociālistiskajam reālismam. No izsūtījuma, kura lielāko daļu mākslinieks izcieta Bratskas apkārtnē, saņemtais veselības dēļ atbrīvots, Strazdiņš dzimtenē atgriezās 1954. gadā. Bet padomju mākslas dzīvē viņam neizdevās iekļauties.

Daudzi Jēkaba Strazdiņa darbi zuduši laikmeta kolīzijās. Daļa paša un viņa mākslas kolekcijas darbu sadega ugunsnelaimē 1997. gada Ziemassvētkos.

Izstāde, kurā apkopoti gan muzejos, gan privātās kolekcijās nonākušie darbi, ir mēģinājums radīt pilnīgāku priekšstatu par Strazdiņa mākslas attīstību, kā arī rekonstruēt viņa kolekcijas daļu. Vairāki izstādē eksponētie darbi, starp kuriem par zudušu uzskatītā glezna "Darbs" (1935), ko Strazdiņš radīja Latvijas Mākslas

akadēmijas Romas stipendijas konkursam, restaurēti.

1930. gadu otrajā pusē radītās gleznas iemieso Strazdiņa ieviesto jaunreālisma jēdzienu, kam raksturīga skaidrība un vienkāršība, no iepriekšējiem mākslas virzieniem pārmantota spēcīga ekspresija un apgarots siltums, kā arī sīkumaini neatdarināta daba un krāsas, kas nav pašvērtīgas.

Jēkabs Strazdiņš turpināja Ādama Alkšņa iesākto latviešu zemnieka ikdienas gaitu attēlojumu, tieši nesekojot novadnieka Kārļa Miesnieka liriskajai harmonijai. Reizēm neveiklajās, it īpaši bērnu, figūrās saskatāmas paralēles ar naivistu, Anša Cīruļa vai vācieša Oto Diksa cilvēku atveidojumiem.

Strazdiņa mākslas nozīmīga daļa (ekspresīvie ogles zīmējumi, papildināti ar temperu), tikpat dramatiska kā Teodora Ūdera māksla, atveido pirmsindustriālās lauku dzīves, bieži jaunsaimnieku smagā darba skatus, Piebalgas ainavā, vēstot par cilvēka mūža sūrumu ne tikai Latvijas laukos.

Izstāde apskatāma līdz 21.02.2021.g.